

ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ

УДК 378:14

Анатолій Олійник

(Одеса, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧОЇ КУЛЬТУРИ У СТУДЕНТІВ В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТИ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНИ

Текст анотації. В умовах спрямованої переорієнтації і модернізації вищої освіти в Україні, у європейському напрямку, автор робить спробу висловити свою думку, своє бачення такого феномену як «політична культура», бажання поділитися досвідом роботи по її формуванню у студентів а також її місце і роль у діяльності вищого навчального закладу.

Ключові слова: світогляд, культура людини, культура особистості, політична система, політична культура, свобода, права і свободи громадянина, студентство, філософія.

Text annotations. In the context of targeted Preorientation and modernization of higher education in Ukraine towards the European trends the author makes an attempt to express his idea, his vision of such a phenomenon as "political culture", his desire to share experience of its formation in the students in course of the educational process as well as its place and role in the activities of an institution of higher learning.

Англійська мова: philosophy , human culture , cultural identity, political system , political culture , freedom, rights and freedom of citizens , students, philosoph.

Виникнення знань про політику, державу, політичну поведінку і мистецтво управління політичним життям і використання цих знань на практиці слід розглядати як появу політичної культури.

Погляди та ідеї мислителів далекого минулого допомогли знайти підходи до вивчення цієї категорії, і вони по праву зайняли місце загальнолюдських здобутків, ввійшли в світовий фонд політичної культури. Слід тільки зазначити, що, на жаль, вивчення політичної культури як самостійної проблеми було здійснено лише на початку 50-х років минулого століття.

Термін „політична культура ” вперше був введений в обіг видатним мислителем епохи буржуазного Просвітництва І.Г.Гердером [1, с.40].

Такий термін використовувався також в кінці ХІХ- на початку ХХ століть у працях російських вчених /В.В.Івановського, М.Я.Острогорського/. Перші спроби сучасного предметного дослідження та концептуального осмислення феномена політичної культури здійснили американські теоретики, політологи Г.Алмонд та його однодумець С.Верба. В своїй статті „Сравнительные политические системы”, яка була надрукована у 1956 році, Г.Алмонд вперше проаналізував взаємні зв'язки політичної культури з політичною системою, сформулював основні її поняття, дав характеристику її структурних елементів. С.Верба розумів політичну культуру як елемент політичної системи, яка забезпечує „суб'єктивну орієнтацію політики”, а тому включає в себе систему „емпіричних переконань, експресивних символів і цінностей”. В своїй книзі „Громадянська культура”, яка була надрукована у 1963 році, Г.Алмонд і С.Верба зазначали, що для розвитку стабільного та ефективного демократичного правління вимагається щось більше, ніж визначені політичні й управлінські структури. Цей розвиток залежить від політичної культури. Якщо вона не здатна підтримувати демократичну систему, то її шанси на успіх незначні.

Польський політолог К.Опалек зробив спробу класифікації дефініцій політичної культури, сгрупував їх за чотирма основними видами: 1/

„суб’єктивні” або „психологічні”, до числа яких відносяться визначення політичної культури, які були дані Г.Алмондом та його послідовниками; 2/ „об’єктивні”, які розглядали політичну культуру як систему властивих зразків, „стандартів” поведінки членів політичної системи, відхід від яких обов’язково потребує санкцій з боку влади; 3/ „евристичні”, які визначають політичну культуру як вибір рекомендованих зразків політичних орієнтацій, які домінуючи, сприяють стабільності та правильному функціонуванню політичної системи; „всеоб’ємні”, тобто визначаючи політичну культуру шляхом перерахунку її об’єктів і елементів без узагальнюючих її характеристик через складність даного соціального феномена [2, с.6].

Таким чином, якщо зробити деякі зауваження то науковці бачать своє завдання в доказовості залежності найважливіших характеристик політичної системи від політичних уявлень, переконань і почуттів людей, тобто від їх психології. Визначається, що політична культура виступає як кінцевий показник розвитку політичної системи.

Політична культура, як елемент політичної системи, може бути осмислена лише в контексті з усіма сторонами суспільного життя, де вона збагачується і оновлюється. Ось чому, вищі навчальні заклади в Україні виступають тією платформою, яку слід використовувати для продовження формування у молоді, і її активної частини студентів, сучасної політичної культури. Мабуть тому в українській державі, сьогодні, відбуваються складні процеси переорієнтації вищої освіти у Європейському напрямку іде процес її модернізації. Сьогодні нам потрібна нова, інноваційна парадигма підготовки та виховання студентів. Її вектор – це така організація навчально-виховного процесу, коли у студентів формується власна й усвідомлена потреба у знаннях, у навичках, у вмінні творчо та з радістю навчатись, тобто коли жага знань, виростає з середини, коли людина – вихідна точка учбового процесу, у ході якого формується і виховується особистість, а не просто набуваються знання.

Питання студентства в Україні завжди було актуальним і особливо в кінці ХХ на початку ХХІ століття, що пов’язано зі становленням України як

незалежної та правової держави. Саме студентство, як найменш консервативна верства населення, є своєрідним «барометром» соціально-економічного та політичного стану суспільства, що найбільш чутливо та активно реагує на соціальні зміни та порушення прав і свобод громадян. І це ми відчули під час революції гідності у 2014 році.

Не менш важливим моментом сучасної студентської молоді є те, що сьогоднішні студенти – це майбутнє країни, це ті люди, які отримавши професію працюватимуть та розбудовуватимуть Українську державу, а наскільки успішно – залежить від самосвідомості, самодостатності, свободи мислення та наполегливої праці кожного молодого громадянина України. Участь студентів у суспільно-громадському житті дає змогу виявити потенційних лідерів, виробити у них навички управлінської та організаторської роботи, сформувати майбутню еліту нації. Без вирішення цих проблем не можна вибудувати європейську якість освіти та готувати конкурентоспроможних фахівців.

Хто ж займається конкретним студентом сьогодні в плані виховання і становлення його, як соціально-активної особистості. У гуртожитку – комендант; інститутах, університетах (там, де відроджується виховна робота) - куратори, наставники тощо. А там, де цього немає, студенти надані самі собі, частіше залишаються наодинці зі своїми проблемами, способом життя, не завжди розумним і гуманно-демократичним, зі своїми моделями і стереотипами життя, традиціями і звичаями, ціннісними орієнтаціями, які не завжди відповідають вимогам кваліфікаційних характеристик майбутніх спеціалістів нової генерації України. І ще хотів би зробити наголос, саме студентські роки стають роками становлення дорослої людини, бо це такий вимір людського життя коли студент сам приймає рішення, вирішує свої власні проблеми, і на це слід звернути увагу, бо це суто студентські проблеми, внутрішні проблеми в вузі. Чекати на те, що ці проблеми хтось вирішить - доволі наївна думка і тому у вирішенні цих складних питань велика роль належить студентському самоврядуванню. Таким чином, розглянувши феномен «політична культура»

та її формування у студентів вищого навчального закладу в складних умовах його переорієнтації та модернізації, слід підкреслити, що у цьому напрямку зберігається великий потенціал. У ВНЗ України вже накопичений великий досвід у вирішенні цієї проблеми, залишається тільки одне поділитися не тільки досвідом а і методикою проведення такої роботи. Юність, студентські роки – це така пора людського життя, коли схильність до швидкого осмислення дійсності виявляється найбільш виразно, і тому від цілеспрямованого навчального процесу, різнобічної виховної роботи значною мірою залежить, наскільки сьогодні та в майбутньому випускники вищого навчального закладу будуть впливати на перетворення української політичної дійсності, брати активну участь у вирішенні державних і суспільних справ, поглибленні демократії у суспільстві.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Лісовий В. Поняття політичної культури і сучасний стан політичної культури в Україні // Розбудова держави. 1993.- №3.

2. Нагорна Л.П. Політична культура українського народу: Історична ретроспектива і сучасні реалії. - Київ: 1998. 278 с.

3. Ребкало В.А. До нової парадигми політичної культури // Політологічний вісник. Ч.3. К,1993.

4. Нові технології навчання: Наук.-метод. Зб./ Ред. кол.: В.О.Зайчук (головний редактор), О.Я.Савченко, М.Ф. Дмитриченко та ін .- К.: НМЦ ВО, 2002, Вип. 2.- С.3-23.

5. Україна XXI століття: тенденції та перспективи розвитку / Збірник матеріалів п'ятої студентської науково-практичної конференції 9 лютого 2005 р. – К.: Вид.-во Європейського ун-та, 2005. 343 с.

Олійник Анатолій Михайлович - кандидат філософських наук, доцент кафедри українознавства та соціальних наук Одеського державного екологічного університету; тел. 067 489 -57- 15; iriol52@mail.ru; сертифікат: ТАК; про конференцію дізнався від наукового відділу.

